

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/146/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2713201484
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2713201484.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobkyne: V. S., nar. XX. P. XXXX, bytom S., B. XX, zast. splnomocnenkyňou: Právne centrum s.r.o., Bratislava, Mýtna 42, proti žalovanému: Q. A., nar. X. Q. XXXX, bytom S., B. XXXX/XX, zast. advokátkou: Mgr. Anna Šeniglová, Holíč, Školská 6, o 3.309,17 eur, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Skalica z 9. januára 2014 č. k. 5C/1/2013 - 78 taktó

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa na žalovanom domáhala zaplata 2.375,75 eur za obdobie od 1. marca 2011 do 28. februára 2013 a 3 eur denne od 1. marca 2013 do vyhlásenia rozsudku (po spresnení podaním z 28. októbra 2013, došlým súdu 31. deň rovnakého mesiaca i roka inak sumy 3.309,17 eur za obdobie od 1. marca 2011 do 9. januára 2014) ako náhrady za taký spôsob užívania nehnuteľností v podielovom spoluvlastníctve účastníkov, v dôsledku ktorého bola ona - ako menšinová spoluvlastníčka - z užívania vylúčená). Žalobkyni tiež uložil povinnosť zaplatiť „trovy konania - právneho zastúpenia“ (správne inak len „náhradu trov konania“) žalovaného v sume 894,27 eur k rukám advokátky takéhoto účastníka do 3 dní (po právoplatnosti rozsudku). Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. §§ 123 a 136, § 137 ods. 1, § 139 ods. 1 a 2 a §§ 451 a 456 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), ako aj § 120 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne mal za to, že ak obaja účastníci sa stali podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností (za ktorých neužívanie žalobkyňou sa požadovala náhrada) dedením už v roku 1986 (každý s podielom 1/4-iny v pomere k celku), ďalším spoluvlastníkom (s polovičným podielom) bol ich otec a na základe darovacej zmluvy s otcom oboch účastníkov z decembra 2005 (vložená do katastra v januári 2006), sa spoluvlastnícky podiel žalovaného zvýšil na 3/4-iny, avšak už pri dedení po matke účastníkov došlo medzi všetkými osobami zhora (konkludentne) k uzavretiu dohody o výlučnom užívaní nehnuteľností otcom účastníkov (J. A.) a zaopatrovacou zmluvou, uzavretou otcom účastníkov a žalovaným prakticky súbežne so zmluvou darovacou žalovaný len za seba písomne potvrdil akceptovanie práva svojho i žalobkyninho otca, pričom žalobkyňa sa nedomáhala zmeny dohody o užívaní, užívania nehnuteľností ňou samou a preukázaným nebol ani stav užívania nehnuteľností priamo žalovaným (za ktoré podľa názoru súdu prvého stupňa nešlo považovať starostlivosť žalovaného o otca ani o nehnuteľnosti), nešlo tu usúdiť na vznik bezdôvodného obohatenia žalovaného na úkor žalobkyne. Práve preto nebolo namieste pripustiť ani návrh na dokazovanie zamerané na určenie výšky bezdôvodného obohatenia, keďže takéto dokazovanie by bolo nadbytočným, argumentoval potom súd prvého stupňa, ktorý napokon rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne len paušálnymi odkazmi na ust. § 142 ods. 1 a § 149 ods. 1 O. s. p. a § 10 ods. 2, § 16 ods. 4 a § 17 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. (tzv. advokátska tarifa) a vecne úspechom žalovaného a jeho trovami na právnej službe a súvisiacich náhradách advokátky v sumách bližšie uvedených v odôvodnení.

Proti tomuto rozsudku a to v celom rozsahu podala včas odvolanie žalobkyňa s návrhom na jeho zrušenie (rozsudku) a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietala neúplnosťou skutkových zistení pre nevykonanie navrhnutých a pre rozhodnutie potrebných dôkazov, vyvodením z vykonaných dôkazov nesprávnych skutkových zistení a aj nesprávnym právnym posúdením veci súdom prvého stupňa (odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. c/, d/ a f/ O. s. p.). Okresný súd podľa nej najmä pochybil považovaním nároku uplatneného žalobou za nárok z bezdôvodného obohatenia, hoci tu nebola naplnená žiadna z jeho skutkových podstát a v skutočnosti šlo o osobitný nárok majúci pôvod priamo v úprave inštitútu podielového spoluvlastníctva, resp. vlastníckeho práva ako takého. Bolo preto bez právneho významu ako to, či sa ona (žalobkyňa a odvolateľka) domáhala úpravy užívania, tak aj to, či žalovaný užíval nehnuteľnosti sám alebo tieto prenechal do užívania tretej osobe; pričom tu navyše (porovnaním právneho stavu v čase uzavretia žalovaným a otcom účastníkov darovacej aj zaopatrovacej zmluvy oproti času spoločného nadobudnutia spoluvlastníckych podielov oboma účastníkmi - rozumej v konaní o dedičstve po ich matke) došlo aj k tej zmene, že pôvodne nehnuteľnosti užíval otec účastníkov na základe jemu taktiež prináležiaceho spoluvlastníckeho práva a neskôr (po zbavení sa ním jeho spoluvlastníckeho podielu v prospech žalovaného) došlo k vytvoreniu iba záväzkovoprávneho podkladu pre pokračovanie v užívaní. Rozdiel bol aj v jej prístupe (žalobkyne) k nehnuteľnostiam a užívaní záhrady (ktoré tu v čase do uzavretia zmlúv žalovaného a otca účastníkov boli a neskôr nie), v inom konaní súdu prvého stupňa sp. zn. 2C/9/2012 žalovaný prakticky vyvrátil pravdivosť svojej verzie z prejednávanej veci (podľa ktorej on užívateľom nehnuteľností nie je) a i s poukazom na závery z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci jeho sp. zn. 33 Odo 1583/2006 a rozsudkov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „NS SR“) sp. zn. 3 Cdo 162/2004 a 4 Cdo 298/2008 jej patrí náhrada bez ohľadu na to, či sa nedostatok dohody týka samého užívania spoločnej veci alebo „len“ sumy peňažnej náhrady majúcej sa poskytnúť vylúčenému spoluvlastníkovi (ktorej výška je medzi účastníkmi naďalej spornou).

Žalovaný navrhol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. Nad rámec stotožnenia sa s jeho odôvodnením poukázal na závery z iného rozsudku NS SR (vo veci sp. zn. 6 Cdo 184/2010), podľa ktorých neužívanie veci spoluvlastníkom v rozsahu jeho spoluvlastníckeho podielu musí byť dôsledkom jej užívania druhým spoluvlastníkom nad rozsah jeho spoluvlastníckeho podielu, len vtedy sa vec užívaní spoluvlastník podieľa na prisvojovaní si úžitkovej hodnoty vo väčšej než jemu prináležiacej miere a ak tu z dokazovania stavu nadužívania nehnuteľností ním (žalovaným), resp. vôbec stavu jeho užívania preukázaný nebol, zamietnutie žaloby treba považovať za správne. Konkludentné uzavretie dohody o bezplatnom užívaní nehnuteľností otcom účastníkov v roku 1986 spochybnené nebolo, trvá doteraz a žalobkyňa ho rešpektovala a pôvodne nepopierala, pričom neobstojí ani jej tvrdenie, že uzavretím zaopatrovacej zmluvy došlo k jej vylúčeniu z užívania (kde inak ale spolu s tvrdením o chodení žalobkyne do domu len do roku 1995 uplatnené bolo aj ďalšie o výmene zámku v roku 2005). I rozpor tvrdení v konaní súdu prvého stupňa sp. zn. 2C/9/2012 s tými z konania v prejednávanej veci je vysvetliteľný ťažkým zdravotným postihnutím otca účastníkov, vyžadujúceho si z tohto titulu intenzívnu opateru, ktorú zabezpečuje práve žalovaný s jeho rodinou (a adekvátne tomuto stavu užíva i dom, do ktorého je takto nútený dochádzať).

Tesne pred prístupím k rozhodovaniu odvolacieho súdu potom žalobkyňa oznámila, že medzičasom došlo k zrušeniu podielového spoluvlastníctva a jeho vyporiadaniu príkazaním nehnuteľností za náhradu žalovanému (zmier schvaľujúcim uznesením Okresného súdu Skalica z 29. apríla 2014 č. k. 2C/101/2012 - 96) a korešpondenciou právnych zástupcov oboch strán sporu i okolnosťami prevzatia si žalobkyňou jej vecí nachádzajúcich sa v predmetnom rodičovskom dome treba mať taktiež za preukázané nielen neužívanie, ale aj nemožnosť užívania ňou spoločnej veci až do zániku spoluvlastníckeho vzťahu (z ktorého dôvodu je požiadavka na náhradu oprávnenou až do 29. mája 2014).

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. b/ O. s. p. v medziach odvolania celú vec, pretože okrem napadnutia rozsudku ako celku od primárne spochybnovaného rozhodnutia vo veci samej bolo závislým aj rozhodnutie o trovách konania a to podľa § 214 ods. 1 a contrario a ods. 2 O. s. p. bez pojednávania, keď dospel k záveru, že predovšetkým pre dôvodnosť námietky nesprávnym (nie celkom úplným) právnym posúdením veci súdom prvého stupňa tu neprichádzalo do úvahy iné nazeranie ani v prípade ostatných odvolacích námietok a tým zapríčinený súhrn pochybení pripísateľných na vrub súdu prvého stupňa znemožnil tiež rozhodnutie odvolacieho súdu s konečnou platnosťou (a takto privodil aj jediný možný záver o neúčelnosti nariadovania odvolacím súdom pojednávania za účelom prejednávania takejto veci).

Hneď úvodom sa pritom žiada poznamenať, že nesprávnosť právneho posúdenia v tejto konkrétnej veci nevyplynula z absencie nájdenia rozhodného práva či nedostatku citácie rozhodných ustanovení zákona, ale z nekorektného výkladu takejto rozhodnej úpravy. Existencia dôvodu zrušenia rozhodnutia súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. je tu však aj pri nedostatku správneho použitia inak správne nájdeného rozhodného práva a nielen pri obraznom „netrafení sa“ súdom prvého stupňa do rozhodného práva vôbec, v oboch prípadoch samozrejme i za splnenia ďalšej zákonom ustanovenej podmienky predstavovanej nedostatočnosťou zistenia skutkového stavu (v ktorej súvislosti tunajší odvolací súd opakovane prízvukuje nutnosť polozenia dôrazu na mäččenú a nie tvrdenú koncovku slova „správne“ v ustanovení, o ktorom tu je reč). Práve preto je evidentne žiadúcim to z právnej úpravy, čo bolo aj pre náležité právne posúdenie problému nastoleného v prejednávanej veci podstatným, zopakovať a tentoraz vyložiť riadne (tak ako to zodpovedá jej zmyslu).

Podľa § 123 O. z. vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

Podľa § 139 O. z. z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne (odsek 1) a o hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov s tým, že pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina alebo dohoda nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd (odsek 2).

Podľa § 3 ods. 1 O. z. výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Prvé z práve odcitovaných ustanovení vymedzuje jednotlivé oprávnenia reprezentujúce zložky vlastníckeho práva, ktorými sú práva vlastníka predmet vlastníctva držať (ius possidendi), užívať (ius utendi), požívať jeho plody (ius fruendi) a nakladať s ním (ius disponendi). Pri vlastníctve výlučnom sú všetky takéto oprávnenia sústredené u jednej osoby; v prípadoch vzťahov spoluvlastníckych, teda existencie vlastníckeho práva viacerých subjektov k tomu istému predmetu vlastníctva, je potom špecifikom práve priblížených práv to, že ich existencia u jedného spoluvlastníka je limitovaná identickým právom ďalšieho (pokiaľ ide o spoluvlastnícky vzťah za účasti dvoch osôb), resp. ostatných (ak sú tu traja alebo i viacerí spoluvlastníci). Ak ide o spoluvlastníctvo podielové (akým bolo už v čase vzniku spoluvlastníckeho vzťahu oboch účastníkov a ich otca, v čase začatia konania a do tretice i v čase vykonania konania v prvom stupni aj to v prejednávanej veci), obmedzenia plynúce z povahy takéhoto spoluvlastníckeho vzťahu plynú z nutnosti vyriešenia spôsobu hospodárenia s vecou v spoluvlastníctve (či už preto, že vec nie je spôsobilá najmä na jej súčasné užívanie všetkými spoluvlastníkmi a javí sa potrebné - pokiaľ vec nemá ostať ležať takpovediac ladom - rozhodnúť o striedavom užívaní s alternatívou výlučného užívania len jedným spoluvlastníkom a poskytovania ním druhému, resp. ostatným náhrady za vylúčenie z užívania, alebo preto, že na takéto užívanie spôsobilá síce je, potrebné je však stanoviť jasné pravidlá pri výkone práva jednotlivými spoluvlastníkmi - tu spravidla najmä vyčlenením častí vecí prenechaných na užívanie tomu - ktorému z nich - a takto zabrániť stretu práv spoluvlastníkov alebo riziko takéhoto stretu v maximálnej možnej miere potlačiť).

Práve na to je tu ustanovenie druhé, vyjadrujúce ten legislatívny posun, v dôsledku ktorého Občiansky zákonník v dnešnom znení (už s účinnosťou od 1. januára 1992) na rozdiel od znenia skoršieho (inak toho pôvodného, platiaceho v tuzemskom či pri záujme na úplnej presnosti v celom československom právnom priestore už od 1. apríla 1964) nezakotvuje pravidlo jednomyseľného rozhodovania, ale jeho opak v podobe väčšinového princípu, nazývaného tiež princípom majorizácie (v tejto súv. por. aj § 138 ods. 1 pôvodného znenia O. z. a čl. I body 56 a 57 v spojení s čl. III zákona č. 509/1991 Zb.). Aj s vedomím úskalí, ktoré takéto zmena môže priniesť, však popri vymedzení základného kritéria pre rozhodovanie o hospodárení, ktorým je veľkosť podielov spoluvlastníkov (spravidla tiež predurčujúca, ako a či vôbec možno k rozhodnutiu dospieť), prinesený bol i výpočet situácií, v ktorých má stav neschopnosti fóra spoluvlastníkov dospieť k rozhodnutiu o hospodárení, s ktorým sa odmieta čo i len jeden zo spoluvlastníkov uspokojiť, korigovať rozhodnutím súd (na návrh spomínaného nespokojného spoluvlastníka). Väčšinové rozhodnutie je zásadne takým, ktorému sa spoluvlastník či viacerí spoluvlastníci, reprezentujúci menšinový podiel alebo viaceré podiely v súčte činiace menej než polovicu z celku, musia podriať a to bez možnosti úspešného obrátenia sa kohokoľvek ocitnutejšieho

sa v takejto situácii na súd s požiadavkou na rozhodnutie o inom (než väčšinovým rozhodnutím predpokladanom) hospodárení s predmetom spoluvlastníctva (tu por. i R 54/1997). V tomto prípade nie je rozhodujúcim, či väčšinový podiel drží jediný spoluvlastník alebo tu pôjde o dohodu viacerých spoluvlastníkov, samostatne držiacich len menšinové podiely v súčte predstavujúce väčšinu (nie celok, kedy by už šlo o dohodu všetkých spoluvlastníkov), alebo takých, z ktorých jeden má podiel nanajvyš polovičný (neumožňujúci dosiahnuť väčšinu jemu samému) a ďalší, resp. ostatní (nie však všetci) podiely menšinové a stále je tu prinajmenšom jeden spoluvlastník takto stavaný do pozície prehlasovaného.

Podstata všetkých zákonom ustanovených výnimiek z pravidla (rozhodovania väčšinou podľa veľkosti podielov), umožňujúcich ktorémukoľvek zo spoluvlastníkov sa obrátiť na súd, potom tkvie v tom, že nie ony samy, ale ich významové protiklady sú vyjadriteľné ako väčšina. Platí to samozrejme u rovnosti hlasov (v prospech určitého riešenia aj proti nemu, ale tiež v prospech dvoch vzájomne si konkurujúcich riešení), keďže rovnosť hlasov znamená tzv. pat a na väčšinu primálo (čo je práve dôvodom, pre ktorý tu k rozhodnutiu nedôjde), pričom v tomto prípade nie je rozhodujúcim, či rovnosť spôsobil stret dvoch spoluvlastníkov s polovičnými podielmi, jedného s takýmto podielom a viacerých mu oponujúcich s podielmi v súčte reprezentujúcimi druhú polovicu alebo stret dvoch skupín preferujúcich protichodné riešenia, z ktorých každá je schopná na svoju stranu získať len polovičný podiel alebo viaceré podiely, ktorých súčtom je práve zlomok s jednotkou v čitateli a dvojkou v menovateli). Obdobne je to u nedosiahnutia väčšiny (ale iba menšiny, ktorej protikladom je práve väčšina), pojmovo celkom vylúčené v spoluvlastníckych vzťahoch za účasti iba dvoch spoluvlastníkov s rovnakými (polovičnými) podielmi (kde je možnou iba dohoda oboch - rozhodnutie súdu vylučujúca, alebo rovnosť hlasov - táto naopak rozhodnutie súdu odôvodňujúca). Nedosiahnutím väčšiny so zreteľom k existencii ďalšej (tretej) výnimky, predstavovanej nedosiahnutím dohody (ktorou tu treba rozumieť dohodu všetkých), ale i už skôr objasňovanej (tu prvej) výnimky v podobe rovnosti hlasov pritom treba rozumieť výlučne prípady, v ktorých sa väčšina nemôže dosiahnuť preto, lebo každý z viacerých než dvoch spoluvlastníkov preferuje vlastné riešenie (odchylné od riešenia predostieraného každým iným spoluvlastníkom a s takým ďalším riešením nezlučiteľné) a žiaden z nich neustúpi (takže sa tu pre každé riešenie nájde ešte menej než polovica hlasov). Napokon protikladom nedosiahnutia dohody vo vyššie podanom zmysle je jej dosiahnutie, ktoré je taktiež významovým protikladom väčšiny (tu preto, že je to viac a zároveň aj synonymum pre niekdajšie jednomyseľné rozhodnutie všetkých spoluvlastníkov), toto však z povahy veci (tu práve pre uzrokovanie všetkých účastníkov dohody s jej obsahom) rovnako úspech prípadného návrhu niektorého spoluvlastníka na rozhodnutie o hospodárení so spoločnou vecou vylučuje.

To, že v určitom prípade nepôjde uspieť s návrhom (žalobou) na rozhodnutie o hospodárení so spoločnou vecou (buď preto, že je tu rozhodnutie väčšiny podielov, nútiace menšinu kapitulovať - i keď len vo vzťahu k úsiliu presadiť ňou preferovaný spôsob hospodárenia, alebo dokonca dohoda spoluvlastníkov, vyjadrujúca spoločné rozhodnutie ich všetkých, pri ktorom pokus spoluvlastníka brojiť proti dohode vykazuje znaky jeho boja tiež so sebou samým a takto aj niečoho, pre čo sa ponúka označenie schizofrénia), ale automaticky neznamená, žeby nešlo uspieť aj s požiadavkou na vyváženú nevýhodu plynúcej z väčšinového alebo i po dohode prijatého rozhodnutia spoluvlastníkov, ktorou (nevýhodou) je tu stav praktického znemožnenia niektorému zo spoluvlastníkov (alebo aj viacerým spoluvlastníkom) realizovať jeho (ich) práva tvoriace obsah vlastníckeho práva. Snaha tvrdiť opak by bola nielen v rozpore s vyššie podaným výkladom mechanizmu rozhodovania o hospodárení spoluvlastníkov so spoločnou vecou, ale pre výsledok takéhoto opačného uvažovania, spočívajúci vo faktickom zbavení niekoho vlastníckeho práva (resp. v ponechaní mu iba tzv. holého vlastníctva bez reálneho obsahu) bez poskytnutia akejkoľvek (nieto ešte primeranej) náhrady by príslušné počínanie nešlo kvalifikovať inak než ako výkon práv vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov na úkor práv iného, ktorý musí byť rozporný s dobrými mravmi (a pri ktorom je jednou zo základných interpretačných zásad, zanesených hneď do úvodu O. z., že je zakázaný a takto nesmie ani požívať právnu ochranu).

Práve osobitná povaha inštitútu rozhodovania o hospodárení s vecou v spoluvlastníctve (i tu rozumej podielovom) a nárokov od takého rozhodovania odvodených (nech aj neupravených zákonom výslovne) je tým, čo bráni posudzovaniu nárokov druhovo totožných s tým urobeným predmetom konania v prejednávanej veci za nároky z bezdôvodného obohatenia. Súhlasiť totiž bolo treba s odvolateľkou v tom, že na podporu opačného názoru (prezentovaného súdom prvého stupňa i žalovaným) chýbala schopnosť i možnosť podradiť nárok na náhradu za vylúčenie menšinového spoluvlastníka z užívania veci pod niektorú zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 2 alebo § 454 O. z., keďže tu nemohlo ísť o neexistenciu právneho dôvodu (právny dôvod v podobe spoluvlastníckeho

vzťahu a rozhodnutia o hospodárení priamo vylučujúceho z užívania nehnuteľností oboch ich dnešných spoluvlastníkov tu bol), o neplatnosť právneho úkonu (vyjmúc dosiaľ nikým nespochybnené rozhodnutia spoluvlastníkov o hospodárení s nehnuteľnosťami a rovnako z pohľadu platnosti nespochybnené zmluvy žalovaného a otca účastníkov tu žiaden iný úkon významný pre rozhodnutie v tejto veci nebol), o odpadnutie pôvodne existujúceho právneho dôvodu (ktoré síce prišlo s rozhodnutím o zrušení spoluvlastníctva a jeho vyporiadaní, v čase rozhodovania napadnutým rozsudkom tu ale ešte nebolo), o nepoctivý zdroj nadobudnutia určitého prospechu (zdroju, teda nadobudnutiu spoluvlastníckych podielov z pohľadu poctivosti šlo ťažko niečo vytknúť a hoc aj to isté nemuselo platiť o konkrétnom výkone práv, ten tu význam nemal) a napokon ani o prípad plnenia za iného, čo podľa práva mal plniť sám.

Na potrebe takéhoto nazerania na problém nič nemenilo ani prvotné zaváhanie žalobkyne, argumentujúcej v žalobe aj ustanoveniami o bezdôvodnom obohatení a to preto, že právnou kvalifikáciou uplatneného nároku v žalobe súd nie je viazaný (nakoľko tu platí zásada „iura novit curia“, v preklade z latinčiny „súd pozná právo“) a z obsahu spisu (ale aj odvolaciemu súdu známych pohybov v nahliadaní na diskutovaný problém) musí byť zrejmé, že tu judikatúra používaná či už jednou alebo druhou zo sporiacich sa strán sčasti nevykazovala prílišnú mieru konzistencie (čím treba rozumieť, že súdy - tie najvyššie v oboch častiach niekdajšej československej federácie z toho nevynímajúc - k záveru o osobitnej povahe nároku na náhradu za vylúčenie spoluvlastníka z užívania predmetu spoluvlastníctva taktiež prišli až po skoršom pohrávaní sa s myšlienkou, že aj tu ide o bezdôvodné obohatenie) a sčasti bola na prejednávanej vec celkom nepoužiteľnou, resp. zmienka o nej pochybnou (tu por. najmä odvolanie sa v žalobe na rozsudok NS SR vo veci sp. zn. 3 Cdo 52/2005, zaoberajúci sa právne celkom odlišným prípadom náhrady patriacej za vlastníkovi nebytových priestorov za ich užívanie bez právneho podkladu, u ktorého je inak aj celkom nepravdepodobným jeho vydanie v deň uvádzaný v žalobe, teda 1. januára 2005 - na Nový rok a tiež štátny sviatok, kedy by senátu 3 občianskoprávneho kolégia NS muselo nielen napadnúť najmenej 52 /slovom „päťdesiatdva“/ vecí, ale z tých by musela prinajmenšom tá uvádzaná v žalobe byť „vybavená“ a to rozsudkom už v deň jej príchodu na súd - čo už je za hranicou predstaviteľnosti kohokoľvek).

Nesprávnosť (de facto rozpornosť) právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa (spočívajúca v opretí napadnutého rozsudku súčasne o ust. § 139 ods. 2 aj § 451 ods. 2 O. z.) pritom spôsobila, že správne nebolo pomenované ani to, čo tu pre vznik nároku na náhradu je významným. Správnu odpoveďou na takúto otázku je, že je to iba vylúčenie spoluvlastníka (alebo aj viacerých spoluvlastníkov) rozhodnutím iného spoluvlastníka (alebo aj tu i viacerých spoluvlastníkov) z užívania veci v spoluvlastníctve a nie to, či sám spoluvlastník (spoluvlastníci) takto obmedzujúci iného spoluvlastníka sám (sami) vec v spoluvlastníctve užíva (užívajú) nad mieru zodpovedajúcu jeho (ich) podielu (podielom). Ide tu inak o praktickú obdobu paralely s prenajatím si veci (na jednej strane) a jej užívaním bez právneho dôvodu (na strane druhej), keď v prvom prípade je rozhodujúcou len okolnosť platného dojednania nájmu (a skutočné užívanie predmetu nájmu nájomcom nie je vôbec dôležitým a pre povinnosť platiť nájomné rozhodujúcim), v druhom potom (za predpokladu záujmu vlastníka získať za užívanie bez právneho dôvodu náhradu) je naopak celkom legitímnym zisťovanie aj toho, či užívateľ bez právneho dôvodu naozaj vec užíval a ak áno, v akom čase a tiež rozsahu. Špecificky k námietke žalovaného neužívaním nehnuteľností v spoluvlastníctve ním samým, ale otcom účastníkov (ktorej udržateľnosť sa s prihliadnutím k aj odvolaním akcentovanej rozpornosti verzií tohto účastníka prinajmenšom v dvoch konaniach za jeho účasti nateraz nejaví príliš pravdepodobnou) a tiež k snahe žalovaného využiť na svoju obranu úvahy urobené súčasťou rozsudku NS SR vo veci jeho sp. zn. 6 Cdo 184/2010 treba podotknúť, že vylúčenie spoluvlastníka z užívania predmetu spoluvlastníctva nemusí byť spôsobené iba záujmom spoluvlastníka (spoluvlastníkov) navodzujúceho (-ich) takýto stav na užívaní predmetu spoluvlastníctva ním samým, ale aj takým jeho rozhodnutím (väčšinového spoluvlastníka, resp. viacerých spoluvlastníkov konajúcich v zhode a držiacich spolu podiely presahujúce polovicu), ktorým sa z pohľadu spoluvlastníka takto z užívania vylučovaného docieli to isté (za aké rozhodnutie potom celkom nepochybne je nutné považovať i rozhodnutie väčšinového spoluvlastníka alebo dohodu spoluvlastníkov držiacich podiely vyššie ako polovica o prenechaní celej veci na užívanie jednému z nich).

Napokon odvolávajúcej sa žalobkyne bolo treba prisvedčiť i tam, kde poukazovala na rozdielnosť právnych situácií v čase prvotného nadobudnutia štvrtinových spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam ňou a žalovaným dedením po ich matke a sústredenia zvyšujúceho polovičného podielu u otca účastníkov (podľa všetkého na základe vyporiadania jeho bezpodielového

spoluvlastníctva s matkou účastníkov, zaniknutého jej smrťou, v rámci konania o dedičstve) oproti neskoršiemu času uzavretia len žalovaným a otcom oboch účastníkov darovacej aj zaopatrovacej zmluvy. Tu síce nešlo prisvedčiť časti argumentácie žalobkyne, založenej na existencii vecnoprávneho podkladu užívania nehnuteľností otcom účastníkov len v období od vykonania konania o dedičstve po matke účastníkov do času uzavretia zmlúv žalovaného a otca účastníkov, či niektorej takejto zmluvy (v roku 2005) a iba záväzkovoprávneho podkladu na to isté v neskoršom čase (kde žalobkyni podľa všetkého uniklo, že otec účastníkov, uzavierajúci zaopatrovaciu zmluvu so žalovaným už 7. decembra 2005, teda iba 2 dni po uzavretí rovnakými osobami zmluvy darovacej a takto logicky ešte pred vkladom práva spoluvlastníctva žalovaného vo väčšom než skoršom rozsahu do katastra, ku ktorému malo dôjsť až v januári 2006, v čase uzavretia zaopatrovacej zmluvy ešte spoluvlastníkom nehnuteľností so spoluvlastníckym podielom v rozsahu 1/2-ice bol a prestal ním byť až neskôr), toto však nemenilo celkom nič na tom, že v čase prijatia toho rozhodnutia vylučujúceho žalobkyňu z užívania nehnuteľností, ktoré neskôr urobila základom pre uplatňovanie nárokov v prejednávanej veci (i tu rozumej rozhodnutia z roku 2005) šlo o rozhodnutie v trvajúcom spoluvlastníckom vzťahu, v ktorom žalovaný s otcom oboch účastníkov postupujúci v zhode (spôsobom zo strany žalobkyne nie celkom prijímaným) mali (inak rovnako ako neskôr sám žalovaný) majoritu v rozsahu spoluvlastníckych podielov o veľkosti 3/4-ín (1/2-ica, čiže 2/4-iny otca účastníkov + 1/4-ina žalovaného, oboje sa pomerne krátko po uzavretí zaopatrovacej zmluvy sústreďujúce u žalovaného). To tak žalobkyňa (ako menšinová spoluvlastníčka so zvyšným štvrtinovým podielom) síce bola povinná rešpektovať, pre jej celkom nepochybné vylúčenie z užívania (dané formuláciami v zaopatrovacej zmluve, oprávňujúcimi otca účastníkov na užívanie celého domu so všetkým domovým vybavením i príľahlej záhrady s právom túto - rozumej tiež ako celok - obhospodarovať podľa svojho uváženia, tu por. i č. I. 21 spisu) jej ale patrila za vylúčenie náhrada. Práve tým sa pritom takto vytvorená situácia líšila od dohody, ktorej v doterajšom konaní prischlo konkludentná, majúcej byť uzavretej pri prvotnom formovaní spoluvlastníckeho vzťahu žalobkyne, žalovaného a ich otca, ktorá nebola „len“ rozhodnutím spoluvlastníkov reprezentujúcich väčšinu podielov, ale dohodou všetkých zúčastnených (vrátane žalobkyne) a zrejme i toto aj povaha takejto dohody, nemajúcej žalobkyni brániť v užívaní záhrady a požívaní plodov a úžitkov z nej (odhliadajúc na tomto mieste od faktoru uvedomenia si premlčania prípadných pohľadávok zo skoršieho obdobia) boli tým, čo žalobkyňu viedlo k nespochybňovaniu dohody, na ktorej sa mala podieľať a nevyvodzovania aj z takéhoto rozhodnutia o hospodárení s predmetom spoluvlastníctva nárokov obdobných tým z obdobia neskoršieho.

Vychádzajúc z už uvedeného tak názor súdu prvého stupňa o tom, že žalobkyni právo na náhradu za vylúčenie z užívania nehnuteľností (v čase, keď táto ešte spoluvlastníčkou bola) nevzniklo, nešlo považovať za správny a ak správnym nebolo už rozhodnutie o základe nároku (pre odchylný názor okresného súdu o podmienkach jeho vzniku a žalovateľnosti), muselo byť samo-zrejme vylúčeným, aby si súd prvého stupňa pred rozhodnutím napadnutým rozsudkom obstaral aj dostatok podkladov nevyhnutných pre ustálenie výšky nároku (tu inak pominúc i to, že ak by okresný súd aj postupoval inak a dokazovanie zamerané na objasnenie výšky náhrady majúcej sa žalobkyni poskytnúť vykonal, jeho zistenia sa nepremietli do odôvodnenia rozsudku, ktorý z tohto uhla pohľadu bol aj nepreskúmateľným a jednou z variácií na postup súdu odnímajúci účastníkom možnosť konať pred súdom - tu por. i § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. v znení účinnom od 1. septembra 2005 aj písmeno c/ rovnakého zákona, paragrafu i odseku v znení pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 341/2005 Z. z.).

Odvolaciemu súdu preto neostávalo iné, než napadnutý rozsudok (ako celok vrátane závislého rozhodnutia o trovách konania) podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 2 O. s. p. zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Toho povinnosťou bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, v potrebnom rozsahu doplniť dokazovanie, podľa § 132 O. s. p. náležite zhodnotiť výsledky celého konania a až potom opätovne rozhodnúť o veci aj o trovách konania (vrátane trov tohto odvolacieho konania - tu por. i § 224 ods. 3 O. s. p.). V prípade trov konania inak potrebné bude rešpektovať to, že neúspešnému či menej úspešnému účastníkovi sa ukladá povinnosť na zaplatenie náhrady trov konania (kým trovy svoje i svojho zástupcu si platí účastník sám, resp. tieto platí štát - tu por. najmä § 140 ods. 1 O. s. p.) a tiež to, že uvádzanie druhu „nahradzovaných“ trov konania vo výroku rozhodnutia súdu má v duchu platnej úpravy procesného práva (§ 151 ods. 8 O. s. p.) opodstatnenie len tam, kde okrem trov právneho zastúpenia vznikli aj iné trovy (pričom ak to tak nie je - ako aj u žalovaného považovaného napadnutým rozsudkom za úspešného, ak by takýto rozsudok mal šancu ašpirovať na

úlohu rozhodnutia majúceho sa v odvolacom konaní potvrdiť - niet dôvodu ustupovať od štandardného rokmi zažitého a všeobecnejšieho slovného spojenia „náhrada trov konania“). Samozrejmosťou pritom bude nové rozhodnutie aj odôvodniť v súlade s požiadavkami kladenými na rozsudok ustanoveniami § 157 ods. 2 a 3 O. s. p., resp. na uznesenie i v spojení s ďalším ustanovením § 167 ods. 2 toho istého zákona.

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.